

DET KONGELIGE
HELSEDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 57

(2001-2002)

Om lov om endringer i lov 9. mars 1973
nr. 14 om vern mot tobakksskader

*Tilråding fra Helsedepartementet av 22. mars 2002,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Helsedepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag til endringer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven).

I kapittel 2 foreslås det en klar hjemmel for myndighetene til å kunne kreve opplysninger om tobakksprodukter, i første rekke fra produsenter og importører av tobakksvarer.

I kapittel 3 foreslås det å innføre forbud mot bruk av betegnelser eller andre tegn på tobakkspakkene, som er egnet til å villedde forbrukere til å tro at visse produkter er mindre helseskadelige enn andre tobakksprodukter, for eksempel «low tar», «ultralight», «light» og «mild».

I kapittel 4 behandles forslag om å gi hjemmel for å kunne fastsette forskriftsbestemmelser om helseadvarsel i form av illustrasjoner eller fotografier på tobakkspakker.

Bakgrunnen for forslagene som presenteres i proposisjonens kapittel 2 - 4 er vedtagelsen av Europaparlamentets og Rådets direktiv 2001/37/EF av 5. juni 2001 om innbyrdes tilnærming av medlemsstatenes lover og administrative bestemmelser om fremstilling, presentasjon og salg av tobakksvarer, se nærmere om dette i proposisjonens avsnitt 1.2. Norge vil ved å gjennomføre bestemmelsene i direktivet ha en lovgivning som, på de områder som omfattes av direktivet, er i samsvar med resten av statene i EØS-området.

I tillegg foreslås det i kapittel 5 å åpne for at kommunestyret kan delegere tilsynet etter tobakksskadeloven § 6 femte ledd til interkommunalt organ.

I kapittel 6 foreslås at lovens definisjon av tobakksvarer flyttes fra § 3 til § 1.

I kapittel 7 gis det en samlet presentasjon av lovforslagenes økonomiske og administrative konsekvenser, i kapittel 8 behandles spørsmålet om ikraft-tredelse. Merknader til de enkelte bestemmelsene er tatt inn i kapittel 9.

1.2 Internasjonale reguleringer - lovgivning fra EU

Bruk av tobakk som et helseproblem har fått stadig større oppmerksomhet internasjonalt. Norge var ved vedtagelsen av tobakksskadeloven i 1973 et foregangsland i forhold til å innføre lovreguleringer på området. De senere årene har stadig flere land skjerpet lovgivningen for å forebygge tobakksskader. Tobakksskadeforebygging har fått økt oppmerksomhet innenfor blant annet Den Europeiske Union (EU) og Verdens helseorganisasjon (WHO). Et internasjonalt samarbeid er viktig for å kunne drive effektiv forebygging. De fleste av de lovendringer som foreslås i denne proposisjonen knytter seg til å gjennomføre et nytt EU-direktiv som, etter behandling i EØS-komiteen, vil inngå i EØS-avtalen. Nedenfor følger en presentasjon av direktivet.

Det foreligger i dag to EU-direktiver som gjelder henholdsvis merking av tobakksvarer (rådsdirektiv 89/622/EØF, endret ved rådsdirektiv 92/41/EØF) og høyeste tillatte tjæreinnhold i sigaretter (rådsdirektiv 90/239/EØF).

Norge har implementert disse bestemmelsene gjennom bestemmelser i tobakksskadeloven og i forskrift om merking av tobakksvarer og om tjære- og nikotininnhold i sigaretter.

Europaparlamentets og Rådets direktiv 2001/37/EF av 5. juni 2001 om innbyrdes tilnærming av medlemsstatenes lover og administrative bestemmelser om fremstilling, presentasjon og salg av tobakksvarer trådte i kraft 18. juni 2001, og vil erstatte rådsdirektivene 89/622/EØF og 90/239/EØF. Det nye direktivet stiller krav om at medlemslandene implementerer bestemmelsene innen 30. september 2002, og departementet tar sikte på å implementere direktivet fra samme dato.

Norge vil etter EØS-avtalen være forpliktet til å oppfylle bestemmelsene i direktivet etter at det er behandlet i EØS-komiteen, noe som tidligst vil kunne skje i løpet av mai/juni 2002. Forslagene til lovendringer som presenteres i kapittel 2 - 4 nedenfor, har sin bakgrunn i det nye direktivet.

I tillegg til de bestemmelser i direktivet som krever lovendring, vil Norge bli forpliktet til å foreta en rekke endringer i forskrift om merking av tobakksvarer og om tjære- og nikotininnhold i sigaretter (merkeforskriften). Helsedepartementet tar sikte på å sende utkast til slike forskriftsendringer på høring før sommeren 2002, slik at ny forskrift kan fastsettes innen implementeringsfristen dvs. utgangen av september 2002.

På denne bakgrunn vil bl.a. følgende forslag til endringer i merkeforskriften bli fremmet:

- Innføring av maksimalt tillatt innhold av kullos og nikotin i sigaretter.
- Lavere tillatt innhold av tjære i sigaretter.
- Nye og strengere krav til merking av tobakksvarer, bl.a. vil kravene til helseadvarselens størrelse skjerpes vesentlig.

I proposisjonen presenteres kun de deler av direktivet som krever lovendringer. De øvrige deler av direktivet vil bli gjennomført i forskrifter.

1.3 Utvikling av tobakksskadelovgivningingen i Norge fram til nå

Når tobakksskadeloven nå foreslås endret, anser departementet det hensiktsmessig å gi en oversikt over utviklingen av tobakksskadelovgivningingen fram til nå. Nedenfor følger en kort oversikt over de viktigste trekk i utviklingen.

Tobakksskadeloven ble vedtatt i 1973 og trådte i kraft 1. januar 1975. Formålet med loven er å begrense de helseskader som bruk av tobakk medfører. Loven inneholdt ved vedtagelsen forbud mot tobakksreklame, og påbud om helseadvarsler og innholdsdeklarasjon på pakninger. I tillegg ble det fastsatt 16 års aldersgrense for å kjøpe tobakk.

Loven har siden 1973 blitt endret flere ganger. I 1988 ble det vedtatt bestemmelser som fastsetter krav om røykfrihet på offentlige steder, transportmidler og arbeidsplasser, den såkalte «røykeloven». I 1995 ble aldersgrensen for kjøp av tobakksvarer hevet fra 16 til 18 år, reklameforbudet ble utdypet og presisert, og det ble gjort innskjerpinger i reguleringen av røyking på serveringssteder. I 1997 ble det vedtatt noen mindre endringer i loven, bl.a. som en tilpasning til EØS-avtalen, og i 2001 ble § 7 endret som følge av at administrasjonen i Statens tobakksskaderåd nå inngår i Sosial- og helsedirektoratet, se proposisjonens avsnitt 2.1.

Følgende forskrifter er fastsatt med hjemmel i tobakksskadeloven:

- Forskrift 15. desember 1995 nr. 989 om forbud mot tobakksreklame m.v.
- Forskrift 15. desember 1995 nr. 1035 om merking av tobakksvarer og om tjære- og nikotininnhold i sigaretter.
- Forskrift 15. desember 1995 nr. 990 om røyking på restauranter og andre serveringssteder, internkontroll m.v.

Dessuten er forskrift 13. oktober 1989 nr. 1044 om forbud mot nye tobakks- og nikotinprodukter fastsatt med hjemmel i lov 11. juni 1976 nr. 79 om produktkontroll. I tillegg er forskrift 1. desember 1995 nr. 928 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. delvis hjemlet i tobakksskadeloven, grunnet forbudet mot røyking innendørs i barnehager og skoler.

1.4 Om høringen

Sosial- og helsedepartementet sendte 8. august 2001 ut på høring forslag til endring i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader. Høringsfristen var 1. november samme år. Høringsinstansene er ført opp i vedlegg 1 til denne proposisjonen.

Departementet har mottatt 108 hørings svar. Av disse hadde 32 instanser ingen merknader til forslagene som ble foreslått i høringsnotatet og som fremmes i denne proposisjonen.

Med unntak av representanter for tobakksindustrien ga både offentlige og private instanser, herunder Næringslivets Hovedorganisasjon, sin tilslutning til lovforslagene ble foreslått i høringsnotatet og som fremmes i denne proposisjonen. Tobakksindustriens innvendinger fremgår under de enkelte endringsforslagene.

Departementet vurderer ytterligere endringer i regelverket utover de forslag som omfattes av denne proposisjonen, og vil komme tilbake til eventuelle lovendringer som følge av dette på et senere tidspunkt.

2 Hjemmel for å kreve produktopplysninger fra tobakksindustrien

2.1 Innledning

Fornyelsen av den sentrale sosial- og helseforvaltning innebar opprettelse av tre nye etater: Statens helsetilsyn, Sosial- og helsedirektoratet og Nasjonalt folkehelseinstitutt. Fra 1. januar 2002 ivaretar disse tre etatene oppgaver og sekretariatsfunksjoner for ni tidligere etater. Et ledd i dette er at administrasjonen til Statens tobakksskaderåd nå inngår som en del av Sosial- og helsedirektoratet.

Forslaget som presenteres i dette kapitlet, innebærer at Sosial- og helsedirektoratet gis hjemmel til å pålegge utlevering av opplysninger om tobakksprodukter. På det tidspunkt da lovendringene var på høring, bestod fremdeles Statens tobakksskaderåd som en egen etat. Det innebærer at både høringsuttalelsene og høringsnotatets forslag viser til Statens tobakksskaderåd. Etter at organiseringen av helseforvaltningen er endret, må dette leses som Sosial- og helsedirektoratet.

2.2 Gjeldende rett og reguleringer i EU-direktivet

Direktiv 2001/37/EF artikkel 6 inneholder krav til medlemslandene om å innhente oversikt over alle ingredienser med mengdeangivelse for alle tobakksprodukter fra produsenter og importører. Oversikten skal også inneholde en redegjørelse for formålet og funksjonen til de ulike ingredienser, samt toksikologiske data til disse ingrediensene i brent og ubrent form. Denne oversikten skal innhentes årlig, første gang innen 31. desember 2002. For å kunne oppfylle Norges forpliktelser etter direktivet er det behov for en klar hjemmel for å kunne pålegge næringen en slik opplysningsplikt.

Tobakksskadeloven § 7 annet ledd inneholder i dag en hjemmel for departementet til å kunne innhente opplysninger fra produsenter, importører og forhandlere av tobakksvarer, samt deres fellesorganer, som er nødvendige for at Sosial- og helsedirektoratet skal kunne utføre sine gjøremål. Det kan imidlertid være tvil om denne hjemmelen er tilstrekkelig til å kunne pålegge tobakksindustrien en detaljert opplysningsplikt i forhold til produktenes ingredienser og tilsetningsstoffer.

I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 5 eksisterer det hjemmel for å kreve utlevering av opplysninger om produkter. Dette gjelder produkter generelt og dermed også opplysninger om innholdsstoffer i tobakksvarer, men for at Helsedepartementet skal kunne benytte denne hjemmelen ville det forutsette at myndigheten til produktkontroll av tobakksvarer overføres ved kongelig resolusjon til Helsedepartementet. I dag er det Miljøverndepartementet og Barne- og familiedepartementet som har myndighet etter denne bestemmelsen i produktkontrollloven.

2.3 Høringsnotatets forslag

I høringsnotatet foreslo departementet at tobakksskadeloven § 7, slik den lyder i dag, oppheves og erstattes av en ny bestemmelse om opplysningsplikt til tilsynsmyndigheten.

I høringsnotatet ble det foreslått at Statens tobakksskaderåd (nå Sosial- og helsedirektoratet) blir tillagt myndighet til å gi pålegg vedrørende produktopplysninger.

I høringsnotatet ble det videre foreslått at nåværende § 7 første ledd, og bestemmelsen om taushetsplikt i nåværende § 7 annet ledd, ikke videreføres. Bakgrunnen var at den tilsvarende bestemmelsen om taushetsplikt i forvaltningsloven vil ivareta dette hensynet.

2.4 Høringsinstansenes syn

De høringsinstanser som har uttalt seg om forslaget, med unntak av representanter for tobakksindustrien, støtter at det innføres bestemmelser som vil øke tobakksindustriens opplysningsplikt overfor tilsynsmyndigheten. Det pekes bl.a. på at det i dag stilles strengere krav med hensyn til opplysningsplikt for mer ufarlige produkter enn for tobakksprodukter med stor skaderisiko.

Barne- og familiedepartementet støtter vurderingen om å gi bestemmelser om opplysningsplikt i tobakksskadeloven, fremfor å overføre myndighet etter produktkontrollloven til Helsedepartementet, og anfører at det er mest ryddig å forholde seg til ett regelverk på området (tobakksskadeloven med forskrifter).

Statens tobakksskaderåd skriver, med henvisning til eksempler på at det i enkelte sammenhenger har vært vanskelig å få industrien til frivillig å utlevere opplysninger, bl.a. følgende:

«Tobakksskaderådet støtter dermed notatets forslag om lovendringer på dette området slik at det blir klart at også tobakksindustrien har en lovpålagt opplysningsplikt om innholdet i deres varer. Dette er viktig, ikke minst på bakgrunn av de enorme helseskader produktet påfører sine brukere, men også på bakgrunn av industriens bruk av enkelte stoffer for å fremme den avhengighetsskapende effekten tobakken har på sine brukere, og tilsetningene av enkelte stoffer for å gjøre det lettere for barn og ungdom å bruke produktet, se Folkehelsas rapport «Toksikologisk vurdering av tilsetningsstoffer i tobakksprodukter. Avdeling for miljømedisin, desember 2000.»»

J.L. Tiedemanns Tobaksfabrik AS, Gunnar Stenberg A/S, Conrad Langaard A/S og A. Asbjørnsens Tobaksfabrik a.s. uttaler at norske produsenter og importører av tobakksvarer allerede har etterkommet myndighetenes forespørsel om oversikt over tilsetningsstoffer i tobakksproduktene, og mener derfor at det er unødvendig å innføre en ny lovhjemmel.

Tobakkindustriens Felleskontor uttaler at dersom myndighetene ønsker en særskilt hjemmel for produktopplysninger vedrørende tobakksvarer, er kontoret enig i at hjemmelen legges inn i tobakksskadeloven og med Statens tobakksskaderåd som tilsynsmyndighet. Tobakkindustriens Felleskontor uttaler videre:

«Kravet om opplysninger må imidlertid gjelde forhold som tobakksleverandørene har eller kan skaffe på rimelig økonomisk grunnlag, og dette må fremkomme av lovhjemmelen. I EÜ-direktivet er således omfanget av produktopplysning (vareopplysning) i artikkel 6 nr. 1 angitt som «opplysninger produsenten eller importøren har til rådighet», og det er ikke i høringsnotatet redegjort for denne viktige forskjell i lovutkastet i forhold til direktivet. Vi vil her vise til de vanskeligheter og dels den umulighet det vil være med å etterkomme opplysningskrav slik som lovteksten nå er foreslått, som det er redegjort for i de separate høringsuttalelsene fra enkelte bedrifter. Opplysningskravet må dessuten bare kunne rettes mot produsent og importør og ikke mot «en- hver».»

Videre skriver Tobakksindustriens Felleskontor:

«Tobakkindustriens Felleskontor går inn for å bevare taushetspliktbestemmelsen i tobakksskadeloven. For brukere av loven har det en opplysningsverdi at taushetsplikten fremgår av tobakksskadeloven selv om den også følger av forvaltningsloven, jfr. for eksempel presiseringen av taushetsplikten i lov om atomenergivirksomhet i h.t. Ot.prp. nr. 8 (2001-2002).»

Ingen høringsinstanser har kommet med merknader i forhold til forslaget om ikke å videreføre nåværende § 7 første ledd.

2.5 Departementets vurdering og forslag

For at myndighetene skal kunne være i stand til å vurdere helseskadelige virkninger ved bruk av tobakksprodukter, vil det være behov for å få fremlagt opplysninger fra produsent, importør og lignende. En effektiv kontroll med produktene forutsetter en hjemmel for å kunne pålegge en opplysningsplikt, selv om man i stor utstrekning kan regne med at de nødvendige opplysninger blir gitt frivillig. Det finnes en rekke lover som hjemler en opplysningsplikt for at myndighetene skal kunne ivareta ulike tilsynsoppgaver. I tillegg til bestemmelsen i produktkontrollloven § 5 som er omtalt i proposisjonens avsnitt 2.2, inneholder bl.a. forurensningsloven § 49, lov om medisinsk utstyr § 9 og lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr § 5 bestemmelser om opplysningsplikt.

De p a r t e m e n t e t anser det mest hensiktsmessig at hjemmelen for opplysningsplikt følger direkte av tobakksskadeloven, fremfor at myndigheten i produktkontrollen overføres til Helsedepartementet. Barne- og familiedepartementet, som sammen med Miljøverndepartementet forvalter produktkontrollloven, støtter denne vurderingen.

Direktiv 2001/37/EF artikkel 6 bestemmer at myndighetene skal innhente en merkespesifikk liste over alle ingredienser, med mengdeangivelse, som anvendes ved fremstilling av tobakksvarer, fra produsenter og importører av tobakk. Det skal redegjøres for hvorfor de enkelte ingredienser inngår i tobakksvarene, og ingrediensenes funksjon og kategori. Listen skal også inneholde alle tilgjengelige toksikologiske opplysninger om ingrediensene før og etter forbrenning. Denne oversikten skal innhentes én gang hvert år, første gang senest innen utgangen av 2002. Myndighetene skal sørge for at disse opplysningene er tilgjengelige for forbrukerne, men på en måte som ivaretar

hensynet til industriens produksjonshemmeligheter. Liste over ingredienser for hver vare, med angivelse av tjære-, nikotin- og kullosinnhold, skal offentliggjøres. Opplysningene som medlemslandene innhenter skal årlig sendes til Kommisjonen. For EFTA-statenes vedkommende skal opplysningene rapporteres til EFTAs overvåkingsorgan, ESA.

Ved gjennomføring av direktivets artikkel 6 om produktopplysninger i norsk rett har departementet stått overfor to muligheter. De to alternativene er enten å gjennomføre EU-direktivets ordlyd direkte, eller å fastsette en mer generell bestemmelse om opplysningsplikt slik det ble foreslått i høringsnotatet.

Artikkel 6 i direktivet oppstiller forpliktelser for myndighetene som det etter departementets oppfatning ikke er naturlig å innta som en del av tobakksskadeloven. Direktivet inneholder også relativt detaljerte regler som det ikke er tradisjon for å lovfeste i Norge. EØS-avtalen artikkel 7 bestemmer at «en rettsakt som tilsvarende et EØF-direktiv skal overlates til avtalepartenes myndigheter å bestemme formen og midlene for gjennomføringen.» Ulovfestede krav til gjennomføring av direktiver innebærer at gjennomføringen må skje på en måte som gjør rettstilstanden klar og utvetydig, og som gjør det mulig for borgerne å forutberegne sin rettsstilling. EØS-avtalen vil imidlertid ikke være til hinder for at det gjennomføres strengere bestemmelser i forhold tobakksindustriens opplysningsplikt enn det som følger av direktivets bestemmelser. Forslaget til ny § 7 må imidlertid tolkes med bakgrunn i direktivet og Norges forpliktelser etter dette.

Departementet fastholder derfor høringsnotatets forslag. Etter forslaget kan det gis pålegg om utlevering av opplysninger som er nødvendige for å forebygge helseskade som bruk av tobakk medfører, jf. tobakksskadelovens formål og for å gjennomføre gjøremål etter loven.

Forskriftshjemmelen som foreslås i paragrafens annet ledd var ikke en del av høringsnotatets forslag. Denne hjemmelen blir nå foreslått for at det i forskrift kan gis mer detaljerte regler for å gjennomføre bestemmelsene i direktivet artikkel 6 om årlig innhenting av oversikt over ingredienser i tobakksvarer og formidling av produktopplysninger til forbrukerne.

Tobakkindustriens Felleskontor anfører i sin høringsuttalelse at opplysningskravet bare må kunne rettes mot produsenter og importører, og ikke mot «enhver». Forslaget til opplysningsplikt er ikke begrenset til krav om utlevering av produktopplysninger. Hjemmelen kan også benyttes for å innhente opplysninger i saker om for eksempel reklame for, og merking av, tobakksvarer. Departementet fastholder derfor at plikten til å gi opplysninger ikke begrenses til produsenter og importører.

Forslaget om plikt til å utlevere produktopplysninger inneholder to ulike elementer. For det første vil det foreligge en plikt til å gi informasjon om hvilke ingredienser som benyttes i forbindelse med produksjon av tobakksprodukter. Dette gjelder bl.a. tilsetningsstoffer, papir, filter, blekk og limemidler. Slik informasjon vil etter forslaget kunne kreves med eksakt mengdeangivelse i forhold til hvert enkelt produkt. Dessuten skal tobakksindustrien angi formålet med å tilsette de enkelte stoffer i tobakksproduktene og stoffenes funksjon. For det andre vil tobakksindustrien ha en plikt til å utlevere toksikologiske data, spesielt med hensyn til avhengighetskapende effekt og helseskade.

Opplysningsplikten omfatter primært opplysninger som for eksempel produsent eller importør faktisk sitter inne med. Tobakkindustriens Felleskontor anfører i sin høringsuttalelse at kravet om opplysninger må gjelde forhold som tobakksleverandørene har eller kan skaffe på rimelig økonomisk grunnlag. Departementet er av den oppfatning at dersom de opplysninger som produsent eller importør faktisk sitter inne med er mangelfulle, er det et behov for en hjemmel for å kreve undersøkelser for å vurdere produktet sine egenskaper og virkninger. På dette punktet går departementets forslag noe lenger enn ordlyden i direktivet. Det er ikke mulig å angi generelt hvor omfattende undersøkelser den enkelte kan pålegges å gjøre. Det må i de enkelte tilfelle foretas en konkret avveining mellom kostnader forbundet med undersøkelsen og nytten av de opplysninger som undersøkelsen skal fremskaffe.

Den klare hovedregel må være at den som foretar undersøkelsene, normalt produsent eller importør, selv bærer utgiftene til disse undersøkelser. Dersom det kreves undersøkelser i forbindelse med et stoff som bli benyttet av flere importører eller produsenter, bør Sosial- og helsedirektoratet treffe vedtak i forhold til hver enkelt importør og produsent. Næringen vil da ha mulighet for å foreta disse undersøkelsene i samarbeid. Det foreslås likevel at Sosial- og helsedirektoratet får adgang til helt eller delvis å fritta produsent og importør fra å betale kostnadene ved slike undersøkelser, dersom det vil føre til et urimelig resultat at industrien må dekke alle utgifter.

Dersom den som er pliktig til å fremlegge opplysninger eller foreta undersøkelser ikke vil eller ikke er i stand til dette, kan myndighetene selv iverksette undersøkelser. I overensstemmelse med prinsippet i annen lovgivning om at forurenser skal betale bør myndighetenes utgifter i denne sammenheng kunne pålegges den som opprinnelig skulle ha skaffet opplysningene. Prinsippene for hvem som skal bære kostnadene vil være de samme enten tobakksindustrien foretar undersøkelser selv, eller om myndighetene iverksetter egne undersøkelser.

Dersom det viser seg at det blir behov for en mer detaljert regulering av bestemmelsene om plikt til å iverksette undersøkelser, kan dette gis i forskrift. Tobakksskadeloven nåværende § 10 inneholder en hjemmel for departementet til å gi forskrifter til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i tobakksskadeloven.

Sosial- og helsedirektoratets pålegg om utlevering av opplysninger, eller andre pålegg etter denne bestemmelsen, vil være enkeltvedtak som i tråd med vanlig forvaltningsrett kan påklages. Klageinstans for slike vedtak vil være Helsedepartementet, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 28 første ledd.

Tobakksskadeloven § 7 annet ledd inneholder i dag en særskilt hjemmel om taushetsplikt i forhold til «drifts- og forretningsforhold.» Taushetsplikten gjelder for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan. Bestemmelsen om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13 medfører at den som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, har taushetsplikt i forhold til opplysninger om drifts- og forretningsforhold, som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde. Tobakkindustriens Felleskontor går i sin høringsuttalelse inn for å bevare taushetspliktbestemmelsen i tobakksskadeloven. Etter departementets oppfatning må det kunne legges til

grunn at forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt er godt kjent, og at det derfor må være unødvendig å bevare en særskilt bestemmelse om taushetsplikt i tobakksskadeloven. Dertil kommer at kretsen av brukere av bestemmelsen om opplysningsplikt i tobakksskadeloven vil være svært begrenset.

Departementet vil gjøre oppmerksom på at forvaltningens taushetsplikt ikke kan være til hinder for at myndighetene kan offentliggjøre detaljerte opplysninger om tobakkssvarer, så lenge forretningshemmeligheter beskyttes. EU-direktivet oppstiller også en plikt for myndighetene til å offentliggjøre opplysninger om tobakksprodukter, slik at forbrukerne kan gjøre seg kjent med disse. Hensynet til forretningsforhold kan ivaretas for eksempel ved at detaljerte opplysninger om tilsetningsstoffer med eksakt mengdeangivelse ikke offentliggjøres i forhold til hvert enkelt tobakksmerke, men i form av en samlet liste for alle sigaretter produsert av samme produsent.

I forbindelse med forslaget om å oppheve tobakksskadeloven § 7 første ledd har departementet følgende bemerkninger. Bortsett fra en teknisk endring i forbindelse med fornyelsen av den sentrale sosial- og helseforvaltning, se proposisjonens avsnitt 2.1 og Ot.prp. nr. 26 (2001-2002), har tobakksskadeloven § 7 første ledd stått uendret siden vedtagelsen av loven i 1973. Statens tobakksskaderåd ble opprettet i 1971, og besto av en rådsforsamling og en administrasjon. Administrasjonen fungerte opprinnelig som et sekretariat for rådsforsamlingen. I løpet av 90-tallet økte sekretariatet betydelig i størrelse og fremsto etter hvert som et tradisjonelt forvaltningsorgan. Fra og med 1. januar 2002 er Statens tobakksskaderåd innlemmet i Sosial- og helsedirektoratet.

§ 7 første ledd første punktum oppstiller en plikt for departementet til å innhente uttalelse fra Sosial- og helsedirektoratet før det treffes beslutninger etter loven. En beslutning kan være i form av et enkeltvedtak eller forskrift. I forbindelse med enkeltvedtak vil det være unødvendig å alltid innhente uttalelse fra direktoratet. Ved forskriftsfastsettelse vil direktoratet alltid høres før beslutning treffes. Av disse grunner anser departementet det unødvendig å videreføre bestemmelsen i § 7 første ledd.

§ 7 første ledd annet punktum oppstiller en plikt for Sosial- og helsedirektoratet til å undersøke virkningen av tiltak som settes i verk. Etter departementets vurdering er det ikke behov for å lovregulere en slik oppgave.

Departementet opprettholder på denne bakgrunn høringsnotatets forslag om at nåværende § 7 i tobakksskadeloven oppheves og erstattes av en ny bestemmelse om opplysningsplikt til tilsynsmyndigheten.

3 Forbud mot villedende produktbetegnelser

3.1 Gjeldende rett og reguleringer i EU-direktivet

En rekke tobakksvarer har varenavn som inneholder betegnelser som «low tar», «light», «ultralight», «mild» eller lignende. Tobakksskadeloven § 3 annet ledd forbyr den som produserer eller selger tobakksvarer, å gi egne opplysninger ved symbol eller tekst på tobakkspakninger om de helsemessige konsekvenser ved å røyke. Bestemmelsens ordlyd kunne isolert sett tilsi at også bruk av betegnelser som «light» og «mild» om tobakksvarer er forbudt, da betegnelsene er egnet til å gi inntrykk av at de negative helsekonsekvenser reduseres ved å benytte slike produkter fremfor andre tobakksvarer. Lovens forarbeider viser imidlertid at en slik forståelse av bestemmelsen ikke var lovgivers intensjon.

Direktiv 2001/37/EF oppstiller i artikkel 7 et forbud mot bruk av tekst, navn, varemerker, bilder, figurer eller andre tegn som antyder at en bestemt tobakksvare er mindre helseskadelig enn andre. Av direktivets fortale (preamble) går det fram at dette forbudet blant annet rammer bruk av betegnelser som «light» og «mild». Medlemslandene har frist til 30. september 2002 med å implementere direktivets bestemmelser i nasjonal lovgivning. Forbudet mot villedende produktbetegnelser skal gjøres gjeldende etter en overgangsperiode på ett år, dvs. fra 30. september 2003. Direktivet vil etter behandling i EØS-komiteen forplikte Norge til å gjennomføre et slik forbud.

3.2 Høringsnotatets forslag

I høringsnotatet foreslo departementet at tobakksskadeloven § 3 får et nytt annet ledd som i samsvar med EU-direktivet, oppstiller et forbud mot bruk av tekst, navn, varemerke, illustrasjoner eller andre tegn på tobakkspakker, som antyder at et spesielt tobakksprodukt er mindre helseskadelig enn andre. Dette forbudet vil ramme bruken av betegnelser som «light», «mild», «low tar» eller lignende.

Departementet foreslo også at forskriftshjemmelen som i dag er plassert i tobakksskadeloven § 3 første ledd siste punktum flyttes til ny § 3 fjerde ledd. Hensikten med å flytte forskriftshjemmelen er å etablere en hjemmel til å fastsette utfyllende forskrifter til alle bestemmelser i § 3, også i forhold til forbudet mot villedende produktbetegnelser.

3.3 Høringsinstansenes syn

De høringsinstanser som har uttalt seg om forslaget, med unntak av representanter for tobakksindustrien, støtter innføring av et forbud mot villedende produktbetegnelser.

*Forbrukerrådet*uttaler bl.a. følgende:

«Tobakksprodukter med betegnelser som «light», «mild» og lignende gir etter vårt syn inntrykk av at disse produktene er mindre helseskadelige enn andre tobakksprodukter. Det er imidlertid ikke påvist at tobakksprodukter av denne typen er mindre helseskadelige enn andre. Forbrukerrådet mener derfor, i likhet med departementet, at betegnelser som «light», «mild» og lignende er egnet til å vilde forbrukerne. Forbrukerrådet mener det er viktig at slike villedende betegnelser ikke tillates brukt. Særlig viktig er dette ved produkter som har en helseskadelig effekt slik som tobakk.»

Statens tobakksskaderåd ønsker at forbudet skal bli mer omfattende enn høringsnotatets forslag:

«Fra industrien sin side er det blitt opplyst at den for fremtiden vil benytte fargekombinasjoner på tobakkspakkene, slik at de fremdeles skal kunne markedsføre tobakksvarer som «light» eller «mild» og lignende. Det er dermed viktig at forbudet formuleres på en slik måte at det også fanger opp «fargekombinasjoner og lignende» på tobakkspakkene, og ikke bare «tekst, navn, varemerke, illustrasjon eller andre tegn», jf. foreslåtte endring i tobakksskadeloven § 3.»

Næringsmiddelbedriftenes Landsforening skriver bl.a. følgende:

«Industrien må kunne merke produktet med smaksinformasjon. Kan man for eksempel merke med «mild smak» og «sterk smak»? NBL tar for gitt at slik merking ikke er i strid med direktivet.»

Tobakkindustriens Felleskontor utaler bl.a. følgende:

«Vi stiller oss undrende til at myndighetene vil ta bort forbrukernes mulighet til å identifisere en lavtjæresigarett gjennom varebetegnelsen light eller mild.

De vitenskapelige studier det vises til i lovforslaget bygger etter det vi forstår på undersøkelser som viser at milde sigaretter røykes på en annen måte enn «vanlige» sigaretter, ved at røykeren inhalerer dypere og dermed oppnår samme effekt. En slik form for «individuell kompensasjonsrøyking» er det vanskelig å ta hensyn til i de målemetoder som benyttes for å bestemme tjæreinnhold i sigarettene. Deres deklarasjonen av tjæregrensene på sigarettpakken i det hele tatt skal ha noen misjon, må analysemetodene være basert på de internasjonale standarder som finnes.

Fra vår side er vi heller ikke kjent med at det finnes vitenskapelige undersøkelser som fastslår at røykerne forbinder betegnelsene light og mild med produkter som har mindre helserisiko knyttet til seg enn andre produkter.»

British American Tobacco Nordic (BAT) gjennomgår i sin uttalelse studier som har hatt til formål å kartlegge i hvilket omfang røykere tror at beskrivelser som «light» og «mild» indikerer at en sigarett er betydelig mindre skadelig enn andre sigaretter. BAT oppsummerte gjennomgangen slik:

«Basert på det foregående synes flertallet av røykerne som var spurt i England, USA og Canada ikke å forbinde ordet «light» med at sigarettene var vesentlig mindre helseskadelige. Imidlertid var det en betydelig minoritet av røykerne som synes å tro at helserisikoen forbundet med «light» eller «ultra light» sigaretter er mindre enn helsefaren forbundet med regulære sigaretter.»

BAT uttaler videre at:

«Resultater fra epidemiologiske undersøkelser støtter det syn at tjære-reduksjon er forbundet med redusert helserisiko.»

Denne uttalelsen fra BAT synes imidlertid ikke å få støtte fra representantene fra norsk tobakksindustri. *Tobakkindustriens Felleskontor* skriver dette i sin høringsuttalelse:

«Vi er helt uenige i den begrunnelse som gis for et forbud mot produktnavn med «mild», «light» eller lignende. Enhver røyker vil være innforstått med at slike betegnelser går på smak og innhold av nikotin og tjære uten relevans til helsespørsmålet. Det ville være underkjennelse av all helseopplysning om ikke dette budskapet hadde nådd frem til den som velger å begynne og røyke.»

Det har ikke fremkommet merknader i høringsrunden til departementets forslag om å flytte forskriftshjemmelen som i dag er plassert i § 3 første ledd siste punktum, til § 3 nytt fjerde ledd.

3.4 Departementets vurdering og forslag

Ved å gi tobakksprodukter betegnelser som «light», «mild», «low tar» eller lignende skapes det etter departementets oppfatning et inntrykk av at disse produktene er mindre helseskadelige enn de øvrige produkter. Dette er også bakgrunnen for artikkel 7 i EU-direktivet. Sigarettene som gis en slik betegnelse, angis å gi en mindre mengde nikotin og tjære. Vitenskapelige studier viser imidlertid at tobakksprodukter med light-betegnelser ikke er vesentlig mindre helseskadelige enn andre produkter. Scientific Advisory Committee on Tobacco Product Regulation (SACTob), en vitenskapskomite oppnevnt av WHO, anbefaler på denne bakgrunn at bruken av slike betegnelser blir forbudt.

Ved maskinrøyking av light-sigaretter, som benyttes for å finne verdiene av nikotin og tjærestoffer i sigaretter, blir det registrert et lavt innhold av tjære og nikotin. I NOU 2000: 16 Tobakksindustriens erstatningsansvar side 145 flg., behandles studier av kompenseringseffekter hos røykeren ved røyking av light-sigaretter. Utredningen viser at røykere kompenserer for mangel på nikotin i sigaretter med lavt tjære- og nikotininnhold ved å dra inn hyppigere, ved å øke dybden eller lengden av inhaleringen, ved å røyke flere sigaretter per dag, og ved å røyke sigaretter til kortere stumplengde. Dette betyr at de som røyker sigaretter med lavt tjære- og nikotininnhold, blir eksponert for mer tjærestoffer og andre skadelige forbindelser, enn det som fremkommer ved analysering av selve sigarettøyken. I tillegg til dette fenomenet, som kalles røykekompensering, har de fleste light-sigaretter ventilasjonshull som bidrar til lave nikotin- og tjæreverdier ved maskinrøyking. I praksis blir imidlertid disse ventilasjonshullene blokkert av røykerens fingre og lepper slik at verdiene av tjære og nikotin som inhaleres, blir vesentlig større enn målingene tilsier.

Tobakkindustriens Felleskontor anfører i sin høringsuttalelse at det er vanskelig å ta hensyn til individuell røykeadferd i forhold til å bestemme sigaretters innhold av tjære, og at analysemetodene må være basert på de internasjonale standarder som finnes. Departementet er enig i denne vurderingen, og

vil gjøre oppmerksom på at alle sigaretter fremdeles skal merkes med en innholdsdeklarasjon der innholdet av nikotin og tjære vil fremgå. Forbrukere vil dermed fremdeles kunne identifisere en lavtjæresigaret. Formålet med dette lovforslaget er at publikum ikke skal villedes med hensyn til helseinformasjon ved at det skapes et inntrykk av at enkelte produkter er mindre helseskadelige enn andre.

I motsetning til det som anføres av Næringsmiddelbedriftenes Landsforening, vil en praksis der produktene blir merket med for eksempel «mild smak», etter departementets oppfatning ikke være i tråd med intensjonene bak forslaget, og dermed rammes av forbudet. På den annen side må det fremdeles være adgang for tobaksprodusentene å markedsføre ulike produkter med samme varenavn. Statens tobakksskaderåd anfører at forbudet må formuleres på en måte som rammer bruk av ulike fargekombinasjoner. Norge vil på dette området være forpliktet til å harmonisere lovgivningen, og slik departementet vurderer direktivets innhold vil bruk av ulike farger på tobakkspakkene fremdeles være tillatt.

Det foreslås at forbudet mot villedende produktbetegnelser, i tråd med overgangsbestemmelsene i direktivet, trer i kraft fra 30. september 2003. For at utsalgssteder for tobakk skal kunne oppfylle de nye bestemmelsene, må produsenter og importører tilpasse seg det nye regelverket noe før dette tidspunktet. Departementet vil i forbindelse med utarbeidelse av ny forskrift, se proposisjonens avsnitt 1.2, presisere reglene om overgangstid.

Departementet opprettholder på denne bakgrunn høringsnotatets forslag om forbud mot villedende produktbetegnelser.

Departementet vil for øvrig gjøre oppmerksom på at Regjeringen i Ot.prp. nr. 42 (2001-2002) har fremmet et forslag om hjemmel for Sosial- og helsedirektoratet til å pålegge retting og ilegge tvangsmulkt ved overtredelser på reklame- og merkebestemmelsene i tobakksskadeloven. Forslaget til forbud mot villedende produktbetegnelser vil være en del av lovens merkebestemmelser, og direktoratets hjemmel til å pålegge retting og ilegge tvangsmulkt vil eventuelt også gjelde forbudet mot villedende produktbetegnelser.

4 Hjemmel for advarselsmerking i form av bilder og lignende

4.1 Gjeldende rett og internasjonale reguleringer

Tobakksskadeloven § 3 fastsetter at det er forbudt å føre inn i Norge, selge eller utdele tobakksvarer som ikke er merket med tekst som peker på farene for helseskade ved bruk av tobakk. Utfyllende bestemmelser om merkepliktens innhold er gitt i forskrift 15. desember 1995 nr. 1035 om merking av tobakksvarer og om tjære- og nikotininnhold i sigaretter.

Det nye EU-direktivet åpner for at det i forbindelse med helseadvarselen stilles krav om fargefotografier eller andre illustrasjoner for å skildre og forklare helsekonsekvensene av røyking. Direktivet fastsetter at Kommisjonen innen utgangen av desember 2002 skal vedta regler for anvendelsen av slike illustrasjoner som en del av helseadvarselen på tobakkspakningene. Gjennom EØS-avtalen vil disse reglene også gjelde for Norge etter at dette er behandlet i EØS-komiteen.

Canada vedtok nye bestemmelser om merking av tobakksvarer 26. juni 2000. Disse bestemmelsene innebærer bl.a. at fargebilder skal brukes som en del av helseadvarselen. Det benyttes bl.a. bilder av lunger, munnhuler, hjerte og hjerne som er skadet som følge av røyking. Disse nye kravene trådte i kraft 23. desember 2000.

4.2 Høringsnotatets forslag

Departementet foreslo i høringsnotatet at ordlyden i § 3 første ledd endres slik at det vil foreligge hjemmel for å kunne følge opp EU-direktivet. Forslaget innebærer at det etableres en hjemmel for å fastsette nye forskrifter om advarselsmerking når arbeidet med nytt EU-regelverk er slutført. Forslaget innebærer ingen umiddelbar endring, men gir hjemmel for å gi bestemmelser om helseadvarsler i form av illustrasjoner eller fotografier.

4.3 Høringsinstansenes syn

De høringsinstanser som har uttalt seg om forslaget, med unntak av representanter for tobakksindustrien, støtter forslaget om at det gis hjemmel i tobakksskadeloven for å innføre krav om helseadvarsler på tobakkspakker i form av illustrasjoner eller fotografier.

Statens tobakksskaderåd opplyser bl.a. følgende:

«Det har dog vist seg at disse helseadvarslene ¹⁾ over tid mister noe av sin effekt, og at de ikke greier å formidle et klart bilde av den helserisiko som bruk av tobakk medfører. Det er dermed nødvendig å finne

---

¹⁾ (dagens helseadvarsel)

nye virkemidler for å få ut budskapet om helseskadene knyttet til bruk av tobakk.

Bruk av bilder eller illustrasjoner på selve tobakkspakkene er et virkemiddel som har blitt brukt i bl.a. Canada, for å motvirke den manglende kunnskap brukerne av tobakk har når det gjelder helserisiko ved bruk og eksponering av tobakksrøyk. De undersøkelsene Tobakksskaderådet har gjort vedrørende effekten av slik bildebruk, er svært positiv, jf. Folkehelsas rapport av juni 2001. Se også Rise J. «En sosialpsykologisk analyse av et fryktvekkende budskap: en kvasiekperimentell undersøkelse.»

Tobakksskaderådet støtter dermed forslaget om å endre tobakksskadeloven slik at det blir mulig å gi nærmere bestemmelser om bruk av bilder og andre illustrasjoner på tobakksvarene.»

Tobakkindustriens Felleskontor skriver følgende i sin høringsuttalelse:

«Vi er innforstått med at man vil skaffe seg hjemmel for å innføre advarselmerking innenfor rammen av det nye EU-direktivet. Vi mener imidlertid at gjeldende advarselmerking sammen med den helseopplysning om tobakk som gis på diverse måter fra myndighetene og i massemedia, fullt ut tilfredsstillende behovet for informasjon til røykerne. Vi vil imidlertid få komme nærmere tilbake til dette når endelig regelverk i EU er klart, og det eventuelt blir aktuelt med nye forskrifter i Norge. Vi går ut fra at videre vurdering av nye forskrifter stilles i bero til forholdet er avklart i EU.»

4.4 Departementets vurdering og forslag

EU-direktivet artikkel 5 nr. 3 bestemmer at Kommisjonen skal vedta regler for bruk av fargefotografier eller andre illustrasjoner for å vise og forklare de helsemessige følger av røyking. Dersom medlemslandene innfører nasjonale regler om bruk av illustrasjoner, skal disse være i overensstemmelse med reglene som blir fastsatt av Kommisjonen.

Canada har allerede innført bestemmelser om advarselmerking av tobakksvarer som innebærer bruk av illustrasjoner, se proposisjonens avsnitt 4.1 og høringsuttalelsen fra Statens tobakksskaderåd. Formålet med disse nye helseadvarslene var primært å sikre befolkningen en effektiv tilgang på vitenskapelig basert helseinformasjon vedrørende røyking. Forut for lovendringen i Canada ble det foretatt omfattende undersøkelser bl.a. av befolkningens kjennskap til eksisterende helseadvarsler og kunnskap om helsevirkninger ved tobakksbruk, både med hensyn til totalomfang av sykdom og tidlig død og hvilke sykdommer som tobakk forårsaker. Undersøkelsene viste bl.a. at befolkningens kunnskap om sammenhengen mellom røyking og helseskader var mangelfull.

En undersøkelse som ble offentliggjort 9. januar 2002 av Canadian Cancer Society, kan tyde på at formålet med de nye reglene har blitt ivaretatt. Undersøkelsen viser bl.a. følgende:

- 43% av røykerne har blitt mer bekymret for helseskader ved røyking på grunn av de nye advarslene.
- 44% av røykerne sier at de nye advarslene har øket deres motivasjon for å slutte å røyke, og blant dem som har forsøkt å slutte, sier 38% at de nye advarslene var blant faktorene som motivererte til røykeslutt.

Departementets forslag innebærer ikke i seg selv noen endring av gjeldende rett, men åpner for at nye krav til merking kan gjennomføres i forskrift. Departementet vil vurdere forskriftsendringer på dette området etter at endelig regelverk i EU er fastsatt. En eventuell forskriftsendring vil kreve en separat prosess der forslaget blant annet vil bli sendt på alminnelig høring, slik tobakksindustrien også påpeker.

D e p a r t e m e n t e t opprettholder på denne bakgrunn høringsnotatets forslag om at ordlyden i § 3 første ledd endres slik at det vil foreligge hjemmel for å innføre krav om bruk av illustrasjoner i forbindelse med merkingen av tobakksvarer i forskrift.

5 Hjemmel for delegasjon av kommunenes tilsyn med tobakksskadeloven § 6 til interkommunalt organ

5.1 Gjeldende rett

I henhold til tobakksskadeloven § 6 femte ledd skal kommunestyret føre tilsyn med at reglene gitt i og i medhold av § 6 overholdes. § 6 bestemmer at lufta skal være røykfri i lokaler og transportmidler hvor allmennheten har adgang. Dessuten er forskrift 15. desember 1995 nr. 990 om røyking på restauranter og andre serveringssteder, internkontroll m.v. (restaurantforskriften) vedtatt med hjemmel i tobakksskadeloven § 6. Denne forskriften gjør et unntak fra hovedregelen i tobakksskadeloven § 6 for restauranter og andre serveringssteder, ved at det ikke gjelder et eksplisitt krav om røykfri luft for slike steder. Forskriften bestemmer imidlertid at røyking kun tillates ved inntil halvparten av bordene og sitteplassene i lokalet. Forskriften inneholder også krav til blant annet ventilasjon og internkontroll.

I praksis delegerer kommunestyret tilsynet til kommuneadministrasjonen, for eksempel kommunelegen, personell med helsevern som spesialoppgave, næringsmiddeltilsynet eller skjenkekontrollen. Arbeidstilsynet fører tilsyn med arbeidslokaler. For serveringssteder innebærer dette at kommunale myndigheter skal føre tilsyn med at luftkvaliteten i røykeforbudsonen er tilfredsstillende, og at røykeforbudsoner og røykesoner er i overensstemmelse med krav til størrelse, merking, plassering og adkomst. Arbeidstilsynet skal føre tilsyn med at luftkvalitet og ventilasjon i røykesoner er tilfredsstillende av hensyn til arbeidstakerne. Videre fører Arbeidstilsynet tilsyn med forholdene på faste arbeidsstasjoner, som for eksempel kasser og barer.

5.2 Høringsnotatets forslag

Departementet foreslo i høringsnotatet å endre tobakksskadeloven slik at kommunestyret får hjemmel til å delegerer tilsynet i og i medhold av tobakksskadeloven § 6 til et interkommunalt organ.

5.3 Høringsinstansenes syn

De høringsinstanser som har uttalt seg om forslaget, er positive til at kommunestyret får hjemmel til å delegerer tilsynet til et interkommunalt organ.

Kommunal- og regionaldepartementet har følgende kommentarer til forslaget:

«KRD har ingen innvendinger til at det gis særskilt lovhjemmel i tobakksskadeloven slik at kommunestyret får anledning til å delegerer tilsynsansvaret til et interkommunalt organ. Dette vil som SHD skriver, gi kommunene flere måter å organisere tilsynsarbeidet på, og derfor kunne gi administrative fordeler.»

Arbeids- og administrasjonsdepartementet uttaler følgende:

«AAD ser det som en god løsning å åpne for at tilsynsutøvelsen kan skje i regi av interkommunale organer i dette tilfellet. Dette vil gi kommunene flere måter å ivareta denne oppgaven på, noe som gir økt fleksibilitet og muligheter for å finne rasjonelle løsninger tilpasset den enkelte kommune. Det er nærliggende å tro at spesielt kommuner med relativt få restauranter og serveringssteder vil kunne få et mer effektivt tilsyn, dersom ansvaret legges til et organ som er felles for flere kommuner. AAD anbefaler at kommunene i lovhjemmel får anledning til å delegere tilsynet til interkommunale organer.»

AAD viser også til at saken har vært behandlet i Konkurransetilsynet som har gitt uttrykk for at forslaget om delegering av tilsynsoppgaver til interkommunale organer kan gi mer lik håndhevingspraksis, noe som er positivt fra et konkurransepolitisk synspunkt. AAD slutter seg til Konkurransetilsynets vurdering.

Også *Næringslivets Hovedorganisasjon* fremhever betydningen av at håndhevelse av forskriften blir ensartet.

Reiselivsbedriftenes Landsforening skriver følgende:

«Reiselivsbedriftenes Landsforenings erfaringer vedrørende eksisterende tilsyn samsvarer med de undersøkelser som foreligger og som konkluderer med svært varierende håndhevelse av forskriften. Etter vår mening er en deling av tilsynet svært uheldig. Nåværende ordning med at Arbeidstilsynet fører tilsyn med arbeidslokaler og at kommunelagen fører tilsyn med gjestenes arealer (ivaretar gjestenes interesser) er ikke god. Gjestenes arealer er våre ansattes arbeidslokaler.

Det overordnede mål for Reiselivsbedriftenes Landsforening er å etablere en ensartet håndhevelse av forskriften innen den enkelte kommune og mellom de ulike kommuner.

Vi kan gjerne tenke oss at kommunene får anledning til å delegere slik myndighet til et interkommunalt organ under forutsetning av at dette organ har den nødvendige kompetanse på området.»

Forum for miljø og helse uttaler følgende:

«Tilsyn med røyking på serveringssteder drives i stor grad av det miljørettede helsevernet i kommunene. I mange tilfeller er dette organisert som en interkommunal ordning. Det synes derfor rimelig at tilsynet kan delegeres disse instansene. Imidlertid er dagens forskrift også hjemlet i kommunehelsetjenesteloven, og virkemidlene i henhold til forskriften henviser til kommunehelsetjenesteloven, der denne delegeringsmuligheten er mer uklar. Vi ber derfor om en klargjøring av virkemidler i det fremtidige regelverket, hvilke virkemidler som skal benyttes, og om virkemidlene fremdeles skal knyttes mot kommunehelsetjenesteloven, og om vedtak fremdeles skal tillegges den enkelte kommune.»

Fylkeslegen i Buskerud uttaler bl.a.:

«I Buskerud har vi hatt svært gode erfaringer fra det tilsynsarbeidet som Arbeidstilsynet 4. distrikt har gjennomført i vår utprøving av samarbeidsmodell. Vi vil derfor i tillegg forslå at Arbeidstilsynet (som likevel besøker alle restauranter og serveringssteder) vurderes som en aktuell samarbeidspart ved gjennomføring av tilsyn. Arbeidstilsynets

metodikk og kunnskaper for gjennomføring av tilsyn vil medføre at vi får en lik praksis over hele landet.»

5.4 Departementets vurdering og forslag

Statens tobakksskaderåd fikk i september 1998 i oppdrag fra departementet å foreta en ekstern evaluering av tilsynsmyndighetenes oppfølging av restaurantforskriften. Formålet med undersøkelsen var å få et systematisk grunnlag for å fastslå hvilke erfaringer kommunene og Arbeidstilsynet har med forskriften, og hvilke tiltak som bør vurderes for å sikre seg at regelverket følges opp som forutsatt. I juni 1999 ba departementet Statens tobakksskaderåd om å supplere den første undersøkelsen med en ny undersøkelse for å få kartlagt hvilke oppfatninger serveringsbransjen og publikum har til praktiseringen av restaurantforskriften. Markeds- og mediainstituttet har foretatt undersøkelsen som kartlegger publikums holdninger, mens undersøkelsen av tilsynsmyndighetene og serveringsbransjen er foretatt av konsulentfirmaet RH Knoff AS. Knoff laget en sluttrapport som sammenfattet funnene fra undersøkelsene.

I rapporten konkluderes det blant annet med at myndighetenes håndhevelse av forskriften er svært variabel. På dette tidspunktet i 1999 utøves det intet tilsyn i ca. 30% av kommunene. Rapporten fra Knoff viser også at tilsynet hittil er prioritert relativt lavt i kommuner med lavt antall serveringssteder. Svært mange av tilsynsutøverne mener at ansvaret for det praktiske tilsynsarbeidet helst bør plasseres annerledes enn i dag. Skjenkekontrollen og næringsmiddeltilsynet utpekes oftest som de instanser som burde utøve tilsynet. Disse instansene er mange steder organisert som et samarbeid mellom flere kommuner.

I dag har mange kommuner lagt oppgaver innen miljørettet helsevern, herunder det praktiske tilsynet med bestemmelsene i og i medhold av tobakksskadeloven § 6, til de kommunale næringsmiddeltilsynene. Det foregår nå et utredningsarbeid for å vurdere hvordan disse arbeidsoppgavene kan ivaretas i en eventuell modell med et statlig «mattilsyn», herunder hvilke oppgaver innen miljørettet helsevern som bør løses interkommunalt og om de kommunale næringsmiddeltilsynene fortsatt bør ivareta disse oppgavene. Tilsynet med bestemmelsene i og i medhold av tobakksskadeloven § 6 bør vurderes i forbindelse med arbeidet med en statlig overtagelse av tilsynet med matvarer.

Dagens lovgivning er ikke til hinder for at det praktiske tilsynsarbeidet etter tobakksskadeloven § 6 legges utenfor kommunens egne organer. Kommunelovens bestemmelser innebærer imidlertid at kommunestyret trenger særskilt lovhjemmel for å kunne delegere sin myndighet til å treffe vedtak til et interkommunalt organ, se for eksempel lov om samordnet næringsmiddelkontroll § 1 annet ledd og plan- og bygningsloven § 20-3. Myndighetene som fører tilsyn med tobakksskadeloven § 6 og forskriften om røyking på restauranter og andre serveringssteder kan benytte de virkemidler som fremgår av kommunehelsetjenesteloven §§ 4a-7, 4a-8, 4a-9 og 4a-12. Etter kommunehelsetjenesteloven er delegasjonsadgangen begrenset. Det kan likevel fastsettes bestemmelser i tobakksskadeloven som gir hjemmel til å delegere myndighet

til både å føre tilsyn med bestemmelsene i tobakksskadeloven § 6 og forskriften, og treffe aktuelle vedtak.

En delegasjon innebærer at den man delegerer til, kan treffe beslutninger innen delegasjonsvedtakets rammer på vegne av delegerende organ, og med samme rettsvirkninger som om det var truffet av dette. Det delegerende organ kan når som helst oppheve delegasjonsvedtaket. Det delegerende organ kan også gi generelle eller konkrete instruksjoner om hvordan saker skal avgjøres, eller det kan beslutte at det selv skal treffe avgjørelse i en bestemt sak. Dessuten kan det delegerende organ ta vedtak opp til ny vurdering og omgjøre dette i samme omfang som det kunne omgjøre sitt eget vedtak. Dette betyr at kommunestyret aldri kan delegere fra seg ansvaret for de avgjørelser som treffes.

Departementet foreslår at kommunestyret får hjemmel til å delegerer tilsynet etter tobakksskadeloven § 6 til et interkommunalt organ. Delegationen kan inneholde både det praktiske tilsynsarbeidet og myndighet til å fatte vedtak om granskning, gi pålegg om retting og fastsette tvangsmulkt, jf. tobakksskadeloven § 6 sjette ledd.

Departementet ser også et klart behov for at den enkelte kommune eller kommuner etablerer et samarbeid med Arbeidstilsynet i forhold til tilsynsarbeidet med serveringssteder, men dette krever ingen endring av loven. Dette vil kunne føre til et mer effektivt tilsyn og kan bidra til en lik praksis over hele landet.

Departementet arbeider for øvrig med forslag til framtidig regulering av røyking på restauranter og serveringssteder.

6 Definisjonen av tobakksvarer - endret plassering

6.1 Gjeldende rett

Begrepet tobakksvarer er definert i tobakksskadeloven § 3 tredje ledd som «varer som kan røykes, innsnuses, suges eller tygges så fremt de helt eller delvis består av tobakk.» Definisjonen kom inn i loven ved lov 4. desember 1992 nr. 132, som en del av endringer som var påkrevet etter Norges inngåelse av EØS-avtalen.

6.2 Høringsnotatets forslag

Departementet foreslo i høringsnotatet at definisjonen av tobakksvarer flyttes fra § 3 tredje ledd til nytt annet ledd i § 1, slik at det presiseres at forståelsen av begrepet «tobakksvarer» er ment å gjelde for hele loven.

6.3 Høringsinstansenes syn

De høringsuttalelser som har uttalt seg om dette forslaget, er positive. For øvrig har det ikke fremkommet merknader i høringsrunden.

6.4 Departementets vurdering og forslag

Formelt går det ikke frem av loven om definisjonen i tobakksskadeloven § 3 tredje ledd kun gjelder tobakksvarer i § 3, eller om den samme definisjonen gjelder hele loven. Imidlertid er det utvilsomt at definisjonen i § 3 må legges til grunn i hele tobakksskadeloven, og myndighetenes praktisering av bestemmelsene har lagt dette til grunn. For å gjøre dette helt klart anser departementet det hensiktsmessig å flytte definisjonen til lovens § 1. Forslaget innebærer kun en teknisk endring av loven og har ingen innholdsmessige konsekvenser.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

For å gi en samlet presentasjon av økonomiske og administrative konsekvenser av alle forslagene til lovendringer som er vurdert foran, redegjøres det for disse i et separat kapittel her.

7.1 Hjemmel for å kreve produktopplysninger fra tobakksindustrien

---

I stor grad vil opplysningsplikten gjelde opplysninger som næringen allerede er i besittelse av, og dermed ikke innebære vesentlige ekstrakostnader. Forslaget vil imidlertid kunne påføre produsenter og importører noen økte kostnader til undersøkelser av tobakksproduktene. Det er vanskelig å anslå størrelsen av de økonomiske konsekvenser forslaget kan medføre for næringen. Omfanget av kostnadene vil bl.a. være avhengig av hvor strenge krav til kunnskaper og opplysninger som i praksis vil bli stilt med hjemmel i opplysningsplikten. Det nye EU-direktivet krever at det årlig skal innhentes en oversikt over ingrediensene til alle tobakksvarer, se proposisjonens avsnitt 2.1. Dette vil føre til en ekstrakostnad for næringen, særlig ved første gangs rapportering. Denne oversikten skal Norge videresende til EFTAs overvåkingsorgan. Sosial- og helsedirektoratet vil derfor få arbeid med å bearbeide og samle informasjonen som er innhentet fra næringen, for å utarbeide denne rapporten.

J.L. Tiedemanns Tobaksfabrik AS uttaler i sitt høringsbrev at det kan være snakk om svært høye kostnader i form av undersøkelser av tobakksproduktene, avhengig av hvor strenge krav til kunnskaper og opplysninger som i praksis vil bli stilt med hjemmel i opplysningsplikten.

De p a r t e m e n t e t viser i denne sammenheng til proposisjonens avsnitt 2.4 der det fremgår at opplysningsplikten rekkevidde blant annet må fastsettes ut i fra en avveining mellom kostnader forbundet med undersøkelsen og nytten av de opplysninger som undersøkelsen skal fremskaffe.

7.2 Forbud mot villedende produktbetegnelser

Dette forslaget vil medføre at næringen må endre navn på en rekke av dagens tobakksprodukter. Alle tobakksvarer som benytter betegnelser som «mild», «light», «low tar», «ultralight» eller lignende, vil etter forslaget være forbudt å omsette etter utløpet av overgangstiden. Næringen vil dermed måtte lage nye varenavn og emballasje for produkter som i dag bruker slike betegnelser.

Tilsynet med bestemmelsen antas å ikke ville representere noen vesentlig merbelastning for Sosial- og helsedirektoratet, som allerede i dag fører tilsyn med bestemmelsene om merking av tobakksvarer med helseadvarsel og innholdsdeklarasjon. Det gjøres i denne sammenheng oppmerksom på Regjeringens forslag i Ot.prp. nr. 42 (2001-2002) om innføring av hjemmel for å kreve retting og ilegge tvangsmulkt ved brudd på bestemmelsene i tobakksskadeloven §§ 2 og 3, se proposisjonens avsnitt 3.4.

J.L. Tiedemanns Tobaksfabrik AS sier i sitt høringssvar at dersom et slikt forbud vedtas, er det avgjørende for industriens mulighet til å følge opp vedta-

ket at det i Norge ikke legges opp til kortere overgangsbestemmelser enn det EU-direktivet skisserer.

EU-direktivet oppstiller en overgangstid på ett år som begynner å løpe 30. september 2002, slik at næringen vil få tid til å omstille seg til nytt regelverk. D e p a r t e m e n t e t er innforstått med industriens behov for tid til å omstille seg, og ser ingen grunn til å fastsette en kortere overgangstid enn det som er bestemt i direktivet.

7.3 Advarselsmerking

Dette forslaget innebærer en utvidet adgang til å gi forskriftsbestemmelser om advarselsmerking på tobakksvarer. Forslaget utløser i seg selv ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. Utarbeidelse av eventuell forskrift inneholdende nye krav må skje i samsvar med utredningsinstruksen, og krever dermed en særskilt utredning av økonomiske og administrative konsekvenser. En eventuell forskriftsendring vil også måtte inneholde bestemmelser om overgangstid, der det blant annet tas hensyn til at industrien trenger tid til å planlegge og gjennomføre designendringer av emballasje.

7.4 Delegasjon av kommunenes tilsyn med tobakksskadeloven § 6

Forslaget innebærer en økt frihet for kommunene til å kunne legge tilsynet til et interkommunalt organ, og kan dermed medføre administrative fordeler for kommunene. Det er vanskelig å anslå hvor stort potensiale med hensyn til rasjonalisering og effektivisering forslaget kan innebære for kommunene.

7.5 Definisjonen av tobakksvarer

Dette forslaget innebærer kun en teknisk endring av loven, og vil ikke få økonomiske eller administrative konsekvenser.

8 Ikraftsetting

Departementet foreslår at loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Når det gjelder forslaget om forbud mot villedende produktbetegnelser som er presentert i kapittel 3, oppstiller EU-direktivet en overgangstid på ett år som begynner å løpe fra 30. september 2002, slik at næringen vil få tid til å omstille seg til nytt regelverk. Departementet ser ingen grunn til å fastsette en kortere overgangstid i Norge og legger derfor opp til at denne bestemmelsen settes i kraft fra 30. september 2003. Når det gjelder de øvrige forslag eksisterer det ikke et tilsvarende behov for overgangstid. Det vil derfor være behov for at de ulike bestemmelser i proposisjonen trer i kraft fra ulikt tidspunkt.

9 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 1 annet ledd

Forslaget innebærer kun at tobakksskadelovens definisjon av tobakksvarer flyttes fra § 3 til § 1. Definisjonen av tobakksvarer samsvarer med definisjonen som er gitt i direktiv 2001/37/EF artikkel 2 nr. 1, jf. også Rådskonklusjon 89/622/EØF.

Til § 3

Til første ledd

Bestemmelsen slår fast at alle tobakksvarer skal være merket med helseadvarsel og innholdsdeklarasjon. De nærmere krav til utforming av merkingen fastsettes i forskrift. Ved at ordet «tekst» blir erstattet med «advarsel» i lovteksten, gir bestemmelsen også hjemmel for å oppstille krav om merking i form av illustrasjoner og fotografier.

Til annet ledd

Tekst, navn, varemerker, bilder, figurer eller andre tegn som antyder at en bestemt tobakksvare er mindre helseskadelig enn andre, skal ikke benyttes på tobakkspakker. Bestemmelsen innebærer bl.a. at det ikke lenger vil være tillatt å benytte betegnelser som «light», «mild», «low tar» eller lignende om tobakksvarer.

Til § 6 femte ledd

Kommunestyret pålegges å føre tilsyn med at reglene gitt i og i medhold av tobakksskadeloven § 6 overholdes. Kommunestyret kan utføre dette tilsynet selv eller delegere sin myndighet til et annet organ i kommunen, eller til et interkommunalt organ. Delegasjonen kan inneholde både det praktiske tilsynsarbeidet og myndighet til å fatte vedtak om granskning, gi pålegg om retting og fastsette tvangsmulkt, jf. tobakksskadeloven § 6 sjette ledd.

Til § 7

Opplysningsplikten etter første ledd omfatter bare de opplysninger en faktisk sitter inne med, og medfører ikke at det må foretas undersøkelser, nærmere dokumentasjon av de fremlagte opplysninger osv. Plikten til å gi opplysninger er ikke begrenset til utlevering av produktopplysninger fra produsenter og importører. Hjemmelen kan også benyttes for å innhente opplysninger i saker om for eksempel reklame for, og merking av, tobakksvarer.

Annet ledd fastslår at Sosial- og helsedirektoratet kan kreve opplysninger om innholdet i tobakksvarer fra produsent eller importør. Departementet kan gi forskrifter som utfyller denne opplysningsplikten. Departementet tar sikte på å fastsette forskriftsbestemmelser som gjengir kravene i direktiv 2001/37/EF artikkel 6 vedrørende innhenting av produktopplysninger om tobakksva-

rer fra importører og produsenter, og hvordan slike opplysninger skal kunne formidles til forbrukerne.

Etter tredje ledd kan Sosial- og helsedirektoratet kreve at produsent eller importør iverksetter ytterligere undersøkelser, dersom de fremlagte opplysninger ikke er tilfredsstillende. Den klare hovedregel er at den som foretar undersøkelsene selv bærer utgiftene til disse undersøkelsene. Sosial- og helsedirektoratet har adgang til helt eller delvis å fritta produsent og importør fra å betale kostnadene ved slike undersøkelser, dersom det vil føre til urimelig resultat at industrien må dekke alle utgifter.

Spørsmålet om det vil føre til et urimelig resultat at industrien dekker kostnader ved undersøkelser må baseres på et rimelighetsskjønn. Dersom denne skjønnsutøvelsen skulle bli prøvet for domstolene, bør dette bare overprøves av domstolene i den utstrekning det følger av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper om domstolskontroll med avgjørelser som i utgangspunktet hører under forvaltningens frie skjønn. Det innebærer at domstolene bl.a. kan prøve om skjønnet virker sterkt urimelig og om det er tatt utenforliggende hensyn.

For å kontrollere at opplysninger som er gitt er riktige, kan det kreves at det fremlegges representative prøver.

I fjerde ledd omtales de tilfeller hvor myndighetene selv iverksetter undersøkelser av et tobakksprodukt. Dette kan være aktuelt hvis den som i utgangspunktet er pliktig til å fremlegge opplysninger ikke er i stand til dette, eller ikke vil. En importør kan for eksempel være ute av stand til å fremlegge opplysninger, dersom produsenten nekter å gi disse opplysningene. I samsvar med prinsippet om at forurenser betaler er det rimelig at myndighetenes utgifter til undersøkelser normalt pålegges den som opprinnelig skulle ha skaffet opplysningene.

Vurderingen av hvem som skal bære kostnadene vil ikke påvirkes av om tobakksindustrien foretar undersøkelser selv etter tredje ledd, eller direktoratet iverksetter undersøkelser etter fjerde ledd. Kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg, tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav e.

Bestemmelsen om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13 kommer til anvendelse på opplysninger som mottas med hjemmel i tobakksskadeloven § 7. Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, har i henhold til forvaltningsloven § 13 taushetsplikt i forhold til opplysninger om drifts- og forretningsforhold, som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde.

Pålegg fra Sosial- og helsedirektoratet med hjemmel i denne paragraf vil være enkeltvedtak som kan påklages til Helsedepartementet.

Helsedepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader

I

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt annet ledd skal lyde:

Med tobakksvarer forstås i denne lov varer som kan røykes, innsnuses, suges eller tygges såfremt de helt eller delvis består av tobakk.

§ 3 skal lyde:

Det er forbudt å føre inn i Norge, selge eller utdele tobakksvarer som ikke er merket med advarsel som peker på farene for helseskade ved bruk av slike. Tilsvarende skal sigarettpakker være merket med en innholdsdeklarasjon.

Det er forbudt å føre inn i Norge, selge eller utdele tobakksvarer som ved tekst, navn, varemerke, illustrasjoner eller andre tegn antyder at et spesielt tobakksprodukt er mindre helseskadelig enn andre.

Den som produserer eller selger tobakksvarer, kan ikke ved symbol eller tekst på pakninger gi egne opplysninger om de helsemessige konsekvenser ved å røyke.

Departementet gir nærmere forskrifter om merkingen etter denne paragraf.

§ 6 femte ledd skal lyde:

Kommunestyret skal føre tilsyn med at reglene i og i medhold av paragrafen her overholdes. *Kommunestyrets myndighet etter denne paragraf kan delegeres til et organ i kommunen eller til et fellesorgan for flere kommuner.* Dreier det seg om arbeidslokaler, føres tilsynet av Arbeidstilsynet.

§ 7 skal lyde:

Enhver plikter etter pålegg av Sosial- og helsedirektoratet å gi de opplysninger som er nødvendige for å forebygge helseskader som bruk av tobakk medfører eller gjennomføre gjøremål etter loven.

Sosial- og helsedirektoratet kan kreve at den som tilvirker eller innfører tobakksvarer, gir opplysninger om tobakksvarens innhold. Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om opplysningsplikten etter første punktum.

Sosial- og helsedirektoratet kan kreve at den som tilvirker eller innfører tobakksvarer, skal legge frem en representativ prøve av produktet eller iverksette undersøkelser som er nødvendig for å vurdere et produkts egenskaper og virknin-

ger. Kostnadene ved slike undersøkelser bæres av vedkommende tilvirker eller importør. Sosial- og helsedirektoratet kan bestemme at kostnadene helt eller delvis skal dekkes av det offentlige.

Sosial- og helsedirektoratet kan selv iverksette slike undersøkelser, og kan pålegge tilvirker eller importør å bære kostnadene ved undersøkelsen. Kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

Vedlegg 1**Liste over høringsinstanser**

Sosial- og helsedepartementet sendte 8. august 2001 ut på høring forslag til endring i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader. Høringsfrist var 1. november samme år.

Høringsinstansene var:

- Departementene
- Barneombudet
- Direktoratet for arbeidstilsynet
- Forbrukerombudet
- Konkurransetilsynet
- Kreftregisteret
- Luftfartsverket
- Politidirektoratet
- Rusmiddeldirektoratet
- Sjøfartsdirektoratet
- Statens helsetilsyn
- Statens helseundersøkelser
- Statens institutt for folkehelse
- Statens legemiddelverk
- Statens næringsmiddeltilsyn
- Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet
- Statens tobakksskaderåd
- Det Norske Radiumhospital
- Universitetet i Bergen
- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Tromsø
- Universitetet i Trondheim
- Voksentoppen senter for astma og allergi
- Landets fylkesleger
- Landets fylkesmenn
- Landets kommuner
- Akademikerne
- Akademikernes Fellesorganisasjon
- Den norske lægeforening
- Den norske tannlegeforening
- Handel og Kontor i Norge
- Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet
- Landsorganisasjonen i Norge - LO
- Lærerforbundet
- Norges Juristforbund
- Norsk Helse- og Sosialforbund
- Norsk Lærerlag
- Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
- Norsk Sykepleierforbund
- Norske Fysioterapeuters Forbund
- Yrkesorganisasjonens Sentralforbund
- Dagligvareleverandørenes Forening
- Handel- og servicenæringens hovedorganisasjon
- Kommunenes sentralforbund

- Norsk Hotell- og restaurantforbund
- Norsk Kommuneforbund
- Næringslivets Hovedorganisasjon - NHO
- Næringsmiddelbedriftenes Landsforening
- Reiselivsbedriftenes Landsforening
- Tobakk- og kioskhandelens Landsforening
- Tobakkindustriens Felleskontor
- Tobakksfabrikkenes Landsforening
- Den norske kreftforening
- Forbrukerrådet
- Forum for Miljø og Helse
- Landsforeningen for hjerte- og lungesyke
- Landslaget mot tobakksskadene
- Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner
- Nasjonalforeningen for folkehelsen
- Norges Astma- og allergiforbund
- Norges Handikapforbund
- Norges Kvinne- og Familieforbund
- Norske Kvinners Sanitetsforening
- Røykfritt Miljø Norge
- Sintef Unimed
- Tobakksfritt
- A. Asbjørnsens Tobaksfabrik AS
- Conrad Langaard AS
- Gunnar Stenberg AS
- J.L. Tiedemanns Tobaksfabrik AS
- Coop Norge
- Esso Norge AS
- Gyda Butikkene BA
- Hakon Gruppen AS
- Hydro Texaco AS
- Mix Butikkene BA
- NorgesGruppen ASA
- Norske Shell AS
- Reitangruppen AS
- Reitan Narvesen ASA
- Statens kantiner
- Statoil AS
- Total Fina Elf

I høringsbrevet ble høringsinstansene bedt om å forelegge forslagene for eventuelle underliggende etater og medlemsorganisasjoner slik at disse kunne ta del i høringen. Høringen har dermed også omfattet instanser som ikke stod på høringslisten.

Departementet har mottatt hørings svar fra følgende 108 høringsinstanser:

- Akademikerne
- Arbeids- og administrasjonsdepartementet
- Asbjørnsens Tobaksfabrik AS
- Ballangen kommune
- Barne- og familiedepartementet
- Barneombudet

- Bergen kommune
- Birkenes kommune
- Bodø kommune
- British American Tobacco Nordic
- Conrad Langaard AS
- Coop Norge
- Den Norske Kreftforening
- Den norske tannlegeforening
- Det Norske Radiumhospital
- Drammen kommune
- Finnøy kommune
- Fiskeridepartementet
- Forbrukerrådet
- Forsvarsdepartementet
- Forum for miljø og helse
- Fredrikstad kommune
- Fylkeslegen i Akershus
- Fylkeslegen i Aust-Agder
- Fylkeslegen i Buskerud
- Fylkeslegen i Finnmark
- Fylkeslegen i Hedmark
- Fylkeslegen i Nord-Trøndelag
- Fylkeslegen i Oppland
- Fylkeslegen i Oslo
- Fylkeslegen i Rogaland
- Fylkeslegen i Sogn og Fjordane
- Fylkeslegen i Troms
- Fylkeslegen i Vest-Agder
- Fylkeslegen i Østfold
- Fylkeslegene i Nordland
- Fylkesmannen i Buskerud
- Fylkesmannen i Nordland
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
- Fylkesmannen i Vestfold
- Gol kommune
- Gunnar Stenberg AS
- Hakon Gruppen AS
- Hamar kommune
- Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon
- Haugesund kommune
- Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet
- Hå kommune
- J.L. Tiedemanns Tobaksfabrik AS
- Justis- og politidepartementet
- Kommunal- og regionaldepartementet
- Kongsberg kommune
- Konkurransetilsynet
- Kreftregisteret
- Kåfjord kommune
- Landbruksdepartementet

- Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke
  - Landslaget Mot Tobakksskadene
  - Landsorganisasjonen i Norge
  - Leksvik kommune
  - Lesja kommune
  - Meråker kommune
  - Miljøverndepartementet
  - Nasjonalforeningen for folkehelsen
  - Nes kommune
  - Norges Rederiforbund
  - Norsk Helse- og Sosialforbund
  - Norsk Sykepleierforbund
  - Norsk Tannvern
  - Norske Fysioterapeuters Forbund
  - Nærings- og handelsdepartementet
  - Næringslivets Hovedorganisasjon
  - Næringsmiddelbedriftenes Landsforening
  - Næringsmiddeltilsynet i Indre Østfold
  - Olje- og energidepartementet
  - Oslo kommune
  - Philip Morris International
  - Politidirektoratet
  - Porsgrunn kommune
  - Reiselivsbedriftenes Landsforening
  - Rikstrygdeverket
  - Ringsaker kommune
  - Rusmiddeldirektoratet
  - Røykfritt Miljø Norge
  - Samferdselsdepartementet
  - Sandnes kommune
  - Sarpsborg kommune
  - Statens helsetilsyn
  - Statens helseundersøkelser
  - Statens institutt for folkehelse
  - Statens næringsmiddeltilsyn
  - Statens tobakksskaderåd
  - Stavanger kommune
  - Steinkjer kommune
  - Suldal kommune
  - Sør-Varanger kommune
  - Tobakkindustriens Felleskontor
  - Tobakksfritt
  - Universitetet i Tromsø
  - Utenriksdepartementet
  - Voksentoppen Senter for astma og allergi
  - Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
  - Øvre Eiker kommune
  - Ålesund kommune
-
-